

3.5 TILALAUSE

3.5.1 MERKITYS

Tilalauseen merkitys on oikeastaan sama kuin predikatiivilla, siinä kuvaillaan jotakin. Tilalause onkin tavallaan predikatiivilauseeseen erikoistapaus. Mutta erona on, että predikatiivilauseessa on jokin asia, tavara tai olento, jota kuvaillaan, tilalauseessa ei ole. Muodollisesti se tarkoittaa sitä, että predikatiivilauseen alussa on substantiivilauseke (*noun phrase*), mutta tilalauseessa ei ole substantiivivia ollenkaan vaan siinä on jokin paikan, ajan tai kokijan adverbiaali, esim. *minulla, täällä, eilen, ulkona* jne., myös sivulause tai verbilauseke. Tilalauseessa siis kuvaillaan kokemusta tai tunnelmaa, ei mitään konkreettista asiaa.

- *Täällä on hiljaista.* *Tänne tuli yhtäkkiä ihan hiljaista.*
- *Ulkona on kylmä.*
- *Meillä oli tylsää.* *Meille tulee tylsää.*
- *Eilen oli hauskaa.*
- *Juhlissa oli kivaa.*

Verbilausekkeiden ja sivulauseiden kanssa alussa on usein pelkkä *olla*-verbi. Tällaisissa lauseissa ei oikein ole *tulla*-verbin vaihtoehtoa.

- *On helppo sanoa mutta vaikea tehdä.*
- *Olisi kiinnostavaa kuulla sinun mielipiteesi.*
- *Oli antoisaa vierailla Tukholman yliopistossa.*
- *On tärkeää, että ihmiset noudattavat ohjeita.*
- *On hyvä, jos lapsella on pysyvät ihmissuhteet.*

3.5.2 RAKENNE

Parhaiten tilalauseen tunnistaa siitä, että siinä ei ole substantiivilauseketta eikä kuvailla mitään asiaa vaan tunnelmaa.

Tilalauseen alussa voi olla paikka, aika, tilanne tai kokija. Olla-verbin jälkeen on adjektiivi.

Luokassa on ihan hiljaista. Minulla on tylsää.

Tilalause voi myös alkaa olla-verbillä, jonka jälkeen tulee suoraan adjektiivi, ja sen jälkeen lause tai verbi.

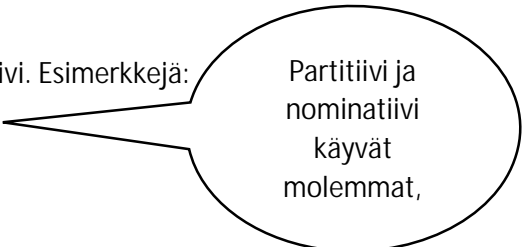
On hyvä muistaa, että...

On aika ikävää, että jotkut lapset joutuvat matkustamaan kouluun yli tunnin.

3.5.3 TILALAUSEEN SIJAVAIHTELU

Tilalauseessa ei ole varsinaista sijavaihtelua, vaan adjektiivin sijamuoto riippuu sanasta.

- Monilla sanoilla käy kumpi vain, nominatiivi tai partitiivi. Esimerkkejä:

Partitiivi ja
nominatiivi
käyvät
molemmat,

- On tärkeä tietää... TAI On tärkeää tietää...
 - On hauska järjestää juhlat. TAI On hauskaa järjestää juhlat.
 - Täällä on lämmin TAI Täällä on lämmintä.
- On vain kuusi sanaa, jotka ovat pelkästään nominatiivissa. Ne ovat:
hyvä, parempi, paha, sama, kylmä ja kuuma
- On hyvä, että tulitte jo takaisin.
 - On aika paha, jos olet valehdellut heille.
 - On ihan sama, keksitkö itse vai kuulitko toisilta.
 - Täällä on kylmä. Täällä sisällä ei ole ollenkaan kylmä.
 - On parempi, että tulette itse katsomaan.
 - Minulla on kuuma. Minulla ei ole enää kuuma.
- Pitkät sanat ovat aina partitiivissa. Esimerkiksi:
antoisaa, miellyttävää, mielenkiintoista, hyväksyttävää jne.
- Täällä saarella on todella miellyttävää.
 - Onko hyväksyttävää, jos ei kerro toisille?
 - Seminaarissa oli todella antoisaa.
 - On mielenkiintoista kuunnella asiantuntevaa luennoitsijaa.
- Yleensä tilalauseessa on adjektiivi mutta on myös muutamia substantiiveja, joita voi käyttää tilalauseessa. Substantiivit ovat yleensä aina nominatiivissa.
- Aijanilmaukset:
▪ Oli jo yö, kun lähdimme	Pian tulee yö.
▪ Nyt on jo perjantai.	Kohta tulee perjantai.
▪ On kesä!	Tulee kesä!
▪ Huomenna on pyhä.	
- Fysiologiset tilat. Erityisesti sairauksiin liittyvät sanat näyttävät toimivan kahtalaisesti kiellon suhteen. Joskus kieltolauseessa on partitiivi, joskus se pysyy nominatiivina:
▪ Mulla on jano. Mulla ei ole jano.	Mulle tulee jano.
▪ Nyt on hyvä olo. Nyt ei ole hyvä olo.	Nyt tuli hyvä olo.
▪ Onko jollakulla nälkä? Kenelläkään ei ole vielä nälkä.	
▪ Hänellä ei ole flunssaa.	Hänelle ei tullut flunssaa.
▪ Ei ollut krapula / krapulaa.	Ei tullut krapulaa.